

22

DISSE^רתִּיאָה
DISSERTATIO PHILOLOGICA,
SENSUM GENUINUM
EFFATI PAULINI:
ΕΦ Ω ΠΑΝΤΕΣ ΗΜΑΡΤΟΝ,

Rom. V: v. 12.

ERUENS,

QUAM,

Consentiente Amplissimo Senatu Philosophico in Re-
gia Academia Aboënsi,

PRÆSIDE

VIRO MAXIME REVERENDO atque CELEBERRIMO

D:NO ISAACO ROSS,

S. S. L. L. PROFESSORE Reg. & Ordin.

Pro GRADU

Publico examini modeste submittit

GABRIEL ENCKELL,

OSTROBOTNIENSIS,

In Auditorio Majori die XXVI. Julii MDCCLX.

H. A. M. S.

ABOÆ, Impressit DIRECT. & TYPOGR. Reg. Magn. Duc.
Finland. JACOB MERCKELL,

VIRO Admodum Reverendo atque Praeclarissimo,
D:no JOHANNI WEGELIO,
Ecclesiae Uhloënsis PASTORI longe meritissimo,
adjacentis districtus PRÆPOSITO adcuratissimo, ac
Scholæ ibidem Trivialis INSPECTORI gravissi-
mo, Avunculo omni reverentia ad cineres
usque colendo.

VIRO Plurimum Reverendo atque Praeclarissimo,
D:no ISAACO LITHOVIO,
PASTORI ecclesiarum in Lappå, Cauhava, Cuortane
& Härnå meritissimo, Fautori quavis pie-
tate venerando.

VIRO Plurimum Reverendo atque Clarissimo,
D:no Mag. ISRAELI ÆIMELÆO,
SACELLANO in Storkyro meritissimo, Fautori
propensissimo.

In reverentia & gratissimi animi tesseram,
quam plurima, nunquam non mibi exhibi-
STRIS ea, qua decet, pietate sacras esse volui.
turus calidissima ad urnam permanebo,

NOMINUM

humillimus & obser-

GABRIEL

VIRO Plurimum Reverendo atque Praeclarissimo,
D:no Mag. JOH. ÆIMELÆO,
PASTORI ecclesiarum, quæ DEO in Storkyro &
Ylistaro colliguntur meritissimo, Fautori
multis nominibus colendo.

VIRO Clarissimo,
D:no NICOLAO ÆIMELÆO,
GEODETÆ extraordinario Regio, Affini ho-
noratissimo.

VIRO Perquam Reverendo atque Clarissimo,
D:no ANDREÆ WARGELIN,
SACELLANO in Lappå meritissimo, Fautori
certissimo.
ob beneficia E° favoris singularis documenta-
ta, tenues hasce pagellas NOMINIBUS VE-
Pro perenni VESTRA felicitate vota nuncupa-

VESTRORUM,

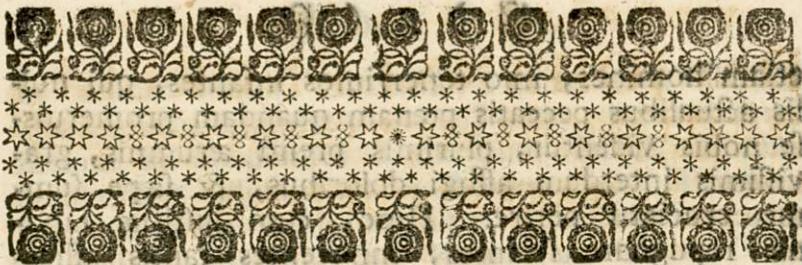
vantisimus Cultor,
ENCKELL.

VIRO Perquam Reverendo atque Clarissimo,
D:no JOHANNI ENCKELL,
SACELLANO in Lappå & Cauhava meritissimo,
PARENTI OPTIMO.

OCcasione, quæ mihi tandem se obtulit, gratum erga TE Paren-
tis Carissime animum declarandi, latus atripio; nihil enim naturæ con-
venientius, nihil æquius judicavi, quam benefactorum publice collau-
dere magnitudinem. Id solum anxiū me tener, quod verba satis idonea
non suppetant, quibus animi pietate exæstuantis affectum significare possum.
Etenim tot & tanta TUA in me sunt merita & beneficia, quanta a Paren-
te unquam exspectari possunt.* Artes, quibus adolescens ætas imbuī solet,
summa cura & sollicitudine mihi met impertienda voluisti; cumque annis
demum florantis ætatis gravissimis petitus essem telis, valetudinem penitus
instringebus, curam provchendæ salutis meæ non immunitatam sed potius
auctam faviter & jucunde recognovi. Animum, quem fere despondissem,
mihi addidisti, proprium dolorem tacito pectore premens; &, quod maxi-
me venerationem auget, tanta erat contentio TUA speci meæ afflictæ eri-
genda, ut nec labore nec sumtibus ullis peperceris, quamvis admodum exi-
guæ & fere nulla adfulgeret spes, TE aliquem olim impensarum reportatu-
rum fore fructum. Si quid unquam, certe hoc est indicium affectus ve-
re Paterni, cuius ego etiamnum hodie documenta quam maxima lâte per-
sentisco. Pro tanto igitur beneficiorum cumulo, cum aliud, quod solvam,
pil. suppetat, levissimam hanc opellam in devoti & gratissimi animi pignus
TIBI offero, enixe rogans, velis hoc, quiequid est muneris, solito n. e.
Paterno favore excipere. Meum erit de cetero DEUM indefessis invocare
precibus, velit TE, Pater Carissime, omnigeno felicitatis flore cumulatum
quam diutissime mihi confervare, qui, dum spiritus hos regunt artus per-
manebo;

PARENTIS OPTIMI

obedientissimus Filius;
GABRIEL ENCKELL.

§. I.

Si ad nos met ipsos, vel alios homines serio attenderimus, facile convincimur, apud singulos inde ab ipsis incunabulis dispositionem & propensionem ad malum, & contra summam ad bona péragenda reperiri imbecillitatem & impotentiam, quod naturæ humanæ corruptionem plus satis arguit (a). Deprehendimus etiam

A

(a) Effatum S. Pauli Rom. VII: v. 7. Τίνι τε γὰρ ἐπιφυ-
γιαν ἐκ ἡδεων, εἰ μὲν ὁ νόμος ἔλεγεν, οὐκ ἐπιφυγοῖς, ex quo
Rev. Jo. Christ. Wolfius in Cur. Philol. & Crit. in IV. pri. S.
Pauli Ep. p. 125. infert, concupiscentiam pravam originalem
seu habitualem, nec a Judeis, nec a Gentilibus pro peccato a-
gnitam fuisse, non impedit, quo minus ex nitionis lumine natu-
ra nostra depravationem cognosci statuamus. Vid. Pfanneri Syst.
Theol. gentil. pur. e. 9. §. 7. p. 259. seqq. Judici enim am-
ate Domini nostri sola cogitatione & cupiditate, quam affectus
non sequeretur non peccari existimarunt; quam opinionem ex
scitis Pharisaeorum haustam Apostolus ex penitiori legis inspectione
falsam deprehendit.

etiam homines, imo tenerimos infantes, qui nullis actualibus peccatis pœnam quandam promeruisse nobis videntur, plurimis premi ærumnis, gravissimis interdum affligi doloribus, & sape summo cruciatu perire. Hinc, cum justitiae Divinae repugnare sciamus, innocentes tantis afficerre pœnis, proni in eam delabimur sententiam, homines non generari insontes, nec recens natos culpa carere. Ast ipsam caussam congenitæ ictius corruptionis, seu scaturiginem & profunditatem quoque malorum, quibuscum inevitabiliter quadam necessitate collectandum mortalibus est, per sola rationis principia plene haud datur cognoscere. Platonici animas noxam hanc sibi contraxisse opinati sunt, priusquam cum corporibus jungerentur, & dein in corpora tanquam in carcерem ad pœnam luendam detrusas esse; ut aliorum de hac re monstruosas opiniones silentio prætteream. Nec est, quod saniora a cæcitate illa pagana exspectes, circa indagationem ipsius originis mali hujus hæreditarii, cum ex Scriptura demum Sacra plena illam luce cognoscere liceat (b). Hæc vero luculenter docet, profundissimam, de qua loquimur naturæ humanæ vitiositatem, ex lapso primi hominis derivandam esse, quodque præter inhærentem illam labem, quam per naturalem generationem a parentibus traximus, etiam primum illud ab Adamo, violata lege Divina esude

---

(b) *Form. Concord. & ejus epitome p. 587.*

de arbore **v**etita, commissum peccatum, singulis
eius posteris imputetur *εἰς καταγέλμα*, haud absimili
ratione ac obedientia & meritum Christi omnibus
credentibus adjudicatur *εἰς δικαιώσων ζωῆς*. Primaria
sedes doctrinæ hujus maxime necessariæ occurrit
in Epistola S. Pauli ad Rom. Cap. V: vers. 12.
qui in textu originali ita habet: *Διὰ τοῦτο διὰ
τοῦτο αὐτοῦ πάτερ οὐκ εἶστιν ἀπόλετος, καὶ διὰ τοῦτο
αὐτοῖς οἱ Γαβαλητοί, καὶ οὐκ εἰς ταῖς αὐταῖς αὐτοῦ πάτερ οἱ Γαβα-
λητοί δικαιοῦνται, εἰφέντες ἡμαρτεῖν.* Non vacat singula,
quæ de cohærentia hujus versus cum antecedenti-
bus, ut & de vocum quarundam significatu disce-
ptantur, ad vivum resicare; propositum enim nobis
est ultima effati hujus Apostolici verba, in qui-
bus cardo rei vertitur, quæque plurimum sunt
controversa, quantum pro temporis angustia li-
cet enucleare; enixe rogantes, velis B. L. co-
namina nostra innoxia in meliorem interpreta-
ri partem.

§. II.

TRes potissimum diversæ, circa expositionem
hujus propositionis sese nobis offerunt sen-
tentiae. Quidam enim particulas *εἰφέντες* causaliter
reddendas censem, per *eo quod*, vel *quoniam omnes*
peccarint; quo pacto peccatum quidem causa
mortis constituitur apud omnes homines, non vero
tantum Adami peccatum. Hanc interpretationem
post B. *Lutherum*, qui in Bibliis Germanicis ita
transtulit, dieweil sie alle gesündiget haben/ cui &
versio Svecana congruit, ester the alle syndat haf-

wa / amplectuntur Norton Knatchbull (c) Raphelius
 (d) Jo. Christoph. Wolfius (e) aliquie. Grotius ^{m:}
 iφ̄ ḡ per quem optime exponi posse autumat, adeo
 ut sensus sit: omnes homines per Adamum peccarunt;
 & eatenus quidem facile nobis cum ipso conveni-
 ret. Dum vero verbi *nuælo* sensum turpiter de-
 pravat putans illud dici de iis, qui malum aliquod
 etiam sine culpa ferunt, obtorto collo hoc tractis
 dictis quibusdam Scripturæ Sacrae, audiendus mi-
 nime est. Fusius errorem ejus refellere cum a no-
 stro instituto alienum sit, ad Calov. Bibl. Illustr. B.
 Lectorem ablegatum volo, ubi breviter refutatum
 deprehendet (f). Alii *subjective* & *relative* inter-
 pretantur phrasin iφ̄ ḡ per *in quo*, scilicet Adamo,
 tanquam stirpe *omnes peccaverunt*. Quæ versio, ut
 ad adstruendum congenitum istud peccatum, quod
 ex Adamo, non tantum per naturalem propagatio-
 nem, sed & imputative hausimus, apprime est i-
 donea & efficax, ita non solum B. Augustino, Am-
 brosio & Chrysostomo arrisit (g), sed & a Conciliis
 Mitevitano, Africano & Arauifiano adprobata est (h),
 cui & nos cum recentiorum perplurimis calculum
 addere non dubitamus.

§. III.

UT vero expositionem hanc, quam nostram fa-
 cimus,

(c) In Animadvers. in Libr. N. Test. p. 64. (d) In
 Anotat. Xenophontis p. 206. (e) In Libro citato p. 90. (f)
 Vid. Tom. II. Nov. Test. p. 93. (g) D. Mich. Waltheri
 Harm. Bibl. p. 1064. (h) Job. Wolfgang. Jägeri *Systema Theol.*
L. de Fæderis primi violatione, controversia, II, p. 347.

cimus, optimam & sensu Apostoli maxime con-
gruam esse pateat, ante omnia evincendum est ad
quid $\pi\phi\delta$ referatur. Qui causalem dictioni huic
adtribuunt significationem, particulas has phrasin
integralm proxime antecedentem $\pi\phi\delta\pi\phi\delta\pi\phi\delta$ $\pi\phi\delta\pi\phi\delta\pi\phi\delta$
 $\alpha\pi\phi\omega\pi\phi\delta\pi\phi\delta$ $\alpha\pi\phi\omega\pi\phi\delta\pi\phi\delta$, respicere autumant, id-
que testimoniis adductis tum e Scriptura Sacra,
tum ex Scriptoribus profanis probare allaborant.
Non equidem negamus, phrasin hanc interdum in
eo occurtere sensu, ut caussam involvat; sed simul
contendimus eam semper indolem relativi retine-
re, & innuere quod caussa sequentium in antece-
dentibus, non vero antecedentium in sequentibus
contineatur; Qualis significatio, videlicet causali
relativa in locis tam ex Sacris, quam ex Xeno-
phonte allatis omnino obtinet, ut cuilibet ea rite
examinanti ad oculum usque patebit. Sed neque
hic, quem diximus, significatus in dicto nostro lo-
cum habere potest; præcedit enim sententia: $\pi\phi\delta$
 $\pi\phi\delta\pi\phi\delta\pi\phi\delta$ $\alpha\pi\phi\omega\pi\phi\delta\pi\phi\delta$ $\alpha\pi\phi\omega\pi\phi\delta\pi\phi\delta$. Si igitur interpre-
tatio, qualē particulæ causales relativæ requi-
runt, horum verborum adornetur, hunc in mo-
dum exponenda forent: quoniam mors ad omnes ho-
mines penetravit, eam ob caussam omnes peccave-
runt, qualē sensum nemo sanius admittet. Non
enim mors ad omnes transiens est caussa peccati,
sed potius peccatum ab omnibus commissum est
caussa mortis. Quæ posterior sententia sumens vo-
culam nostram in significatu causali non relativo,
quamquam in se verissima, ex hisce verbis vi-

constructionis erui nequit, siquidem nullis idoneis
priscorum Scriptorum stabiliri potest exemplis, τῷ:
ἴφῳ μὲν *cansalem*, exclusa indole *relativi*, ad-
tribui sensum.

§. IV.

Quum itaque, ut speramus ex dictis patescat,
particulas has phrasin integrā proxime prae-
cedentem non respicere, nihil aliud supereft, quam
ut statuamus illas ad substantivū quoddam ante-
cedens referri debere; quodnam vero illud sit, ul-
terius dispiciendum. *Hombergius* (i) τῷ ίφῳ ad
vocem οὐαὶς referri vult hoc sensu, quod omnes
patrarint, quod morte dignum sit. Nec *B. Ware-
nius* a sententia hac alienus esse videtur, dum in
Commentario ad h. l. ita vertit, *in qua* (nempe
morte Spirituali) *omnes peccarunt*. Sed levius hoc
est judicium, quippe nullis rationibus stipatum,
quam ut eidem pollicem premere possimus. Ad
aliud igitur substantivū, videlicet τὸν ἥιο ἀνθεπόνοι,
cujus in principio versus mentio fit, articulum
hunc relativū referendum esse censemus, cum
hoc ipsum non repugnet consuetudini sermonis
Græci, nec constructioni grammaticæ, verum po-
tius optime eidem congruat. Et quamvis plura
inter nomen hoc & voculas ιφῳ interjecta sint
verba & orationis membra, ut durius videatur
Jo. Crift. Wolfio (k) referre particulas has ad re-
motiora illa δι ιφῶς ἀνθεπάπτει; observatum tamen, &
pluribus

(i) In Parergis p. 207.

(k) Vid. Libr. cit. p. 90.

pluribus e textu Græco Nov. Test. conquistis exemplis comprobatum est a D. Salom. Glassio (l) longiorem interdum interseri orationem inter pronomen relativum & nomen quod respicit: adeo ut nullum remaneat dubium, quin $\pi\ i\phi\ \omega$ referri possit & debeat ad palmarium illud substantivum $\epsilon\isilon\ \alpha\pi\theta\epsilon\pi\tau\omega$, quod in principio versiculi occurrit. Ad hoc enim Apostolus in tota oratione præcipuum respectum habet; quod B. D. Stegmannus (m) aliique perpendentes, Hyperbaton hic esse statuerunt, & post verbum $\delta\eta\lambda\tau\omega$, repetendum esse ex præcedentibus $\delta\eta\lambda\tau\omega\ \alpha\pi\theta\epsilon\pi\tau\omega$; qua sententia, quamquam non omnibus se probante, admissa, sensus evadit clarissimus.

§. V.

DE significatione præpositionis $\iota\pi\eta$ etiam hoc monendum, quod, quamvis interdum causiter pro $\delta\eta\lambda\tau\omega$ usurpetur, in nostro tamen loco $\iota\pi\eta$ significet, quemadmodum id fieri videmus in verso 2. hujus capitilis $\iota\pi\eta\ \epsilon\pi\lambda\pi\eta\ i\pi\eta\ s\pi\eta\pi\eta$, vers. 14. $\iota\pi\eta\ \tau\omega\ \delta\mu\pi\omega\mu\eta\ i\pi\eta\ s\pi\eta\pi\eta$ in similitudine, ut & Math. XVIII: v. 5. Marc. II: v. 4. Rom. IV: v. 18. &c. Nec inusitatum est Scriptoribus profanis $\iota\pi\eta$ pro $\iota\pi\eta$ pone-re. Hesiodus $\sigma\pi\pi\eta$: $\mu\pi\pi\eta\ \iota\pi\eta\ \tau\omega\pi\pi\eta\ \alpha\pi\pi\pi\eta$, modus in omnibus rebus optimus est. Pindarus Olymp. a $\iota\pi\eta\ \alpha\pi\pi\pi\eta\ \alpha\pi\pi\pi\eta$ $\mu\pi\pi\eta\pi\pi\eta$, alii in aliis excellunt (n). $\pi\pi\pi\eta\ \iota\pi\eta\pi\pi\eta$, in equo, (o), quibus si necessarium foret, plures

(l) In Grammat. S. L. 3. Tratt. 2. Canone X. (m) Vid. Diff. 9. Anti-phot. q. 2. (n) Vid. D. Abr. Calovii Bibl. Illustr. l. c. (o) Apud Elianum Var. Hist. L. I. C. 30.

phures similes phrases addi possent. Quum itaque usu maxime recepta sit significatio præpositionis *in*, quod cum dativo idem sit ac *in*, nihil jam obstat: quo minus effatum Apostoli *τοῦ οὐ τάντος ἡμαρτεῖ*, hunc in modum transferamus: *in quo* (scilicet uno homine cuius in vers. 14. nomen *Άδαμ*, exprimitur) *omnes peccaverunt*. Imo ita reddendi quædam adest necessitas. Sic enim non modo relativum *ὅτι* nativa sua gaudet significatione, a qua nonnisi gravissimis de caussis recedere licet, sed & observatis in §§:is superioribus in primis III, & IV, & scopo Apostoli, qui in hoc & sequentibus versibus est, *ανακέφαλον* inter peccatum Adami omnibus posteris imputatum ac mortiferum ab una & gratiam Christi justificam & salvificam ex altera parte instituere, de qua re mox s. §. seq. plura, convenientissima est nostra expositio. Quæ porro confirmatur dicto parallelo I. Cor. XV: v. 22. *εἰ τῷ Άδαμῳ τάντος αποθνήσκεται*. Si enim omnes in Adamo mortui sunt, non quidem actualiter, si quodlibet mortis genus intelligatur, sed æstimatione iusti judicii Divini, & mors sit pena & stipendum peccati Rom. VI: v. 23, sequitur, quod omnes etiam homines in Adamo peccaverint. Cumque hoc ipsum peccato quodam a quolibet horum individuo formaliter perpetrato factum non sit, si quidem posteri Adami ipso peccante non dum extiterunt: nihil superest aliud quam quod peccaverint *imputative*, sive quod lapsus primi hominis, quatenus totum genus humanum, ceu caput naturale

rale & fœderale representabat, omnibus & singulis
eius posteris imputetur in condemnationem, haud
aliter, ac si ipsi in individuo illum commisissent.
Ob præcedentem vero hanc imputationem, etiam
profundissima illa & inhærens naturæ corruptio
in omnem posteritatem justissima DEI permissione
ac judicio transmitti & propagari potuit.

§. VI.

NE vero hæc, quæ verbum *κατεργητον* de imputa-
tione lapsus Adami explicando, §. præcedenti
attulimus, cum *Socinianis*, *Arminianis*, cæterisque
veritati hic nuncium mittentibus, subtiliora esse
quis suspicetur, quam ut Paulo in mentem vene-
rint, aut in talium gratiam cum *Grotio* necessita-
tem hic sibi impositam putet, per non necessariam
metonymiam, substituendi pœnam peccati pro ipso pec-
cato, immo procedente longius figura per *Metale-
psis τοις απαρχαις* exponendi per *malum aliquod fer-
re, etiam sine culpa;* placet insuper ex iis, quæ
effatum hoc Apostoli antecedunt & consequuntur,
ad oculum demonstrare doctrinam hanc, de pecca-
to Adami primo universis ejus posteris imputato,
menti gentium Doctoris maxime conformem esse.
Scilicet, totus is in eo est ut, ceu loquitur *Hulse-
mannus* cit. *Calov.* in Bibl. Ill. ad h. l. Adamo Chri-
stum opponat, h. e. illum, ceu primum generis
humani parentem & caput cum hoc comparet.
Hujus rei initium ex plerorumque commentato-
rum sententia v. 12. h. cap., nequicquam, si
quid judicâmus, dissentientibus paucis quibusdam,

in iis Knachtbulo, qui hanc collationem mallingent a v. 15. incipere, facit, idque ita, ut non in generalioribus subsistat, sicut dum v. 14. Adamum *Typum* appellat *futuri* hoc est Christi, sed specialius plura comparationis capita oculis lectoris sistat. Singulæ autem comparationes sua, ut fert earum ratio, constant *protasi* & *apodosi*. Prima *protasi* habetur vers. nostro 12. De *apodosi* autem ejus maximus nō bis occurrit interpretum dissensus. Eam plane deesse ac *avarçanidoꝝ* hic admittendum existimat Calovius cum plurimis. ῥπιεβαλꝝ a vers. 12. ad vers. 18 cum multis mavult Grotius ad h. l. pro quo & Joh. Prideaux, pluribus depugnat in Opp. Theol. Lect. XXI: p. 288. Schmidius ad h. l. cum aliis rejecta prima & secunda sententia ceu duriori, *apodosi* se in eodem versu inventisse putat, quæ incipiat a verbis *καὶ οὐαὶ* &c. Sed nil nostris rebus officiunt divertia hæcce. Concedunt enim fere omnes, quod præcipue intendo, non obstante discrimine opinionum de *apodosi* hujus loci. Interim non nego mihi se maxime probasse sententiam eorum, qui missis modo citatis, *protasi* inde a versus 12. initio ad versum 15. porrigi, ibique post brevem *protaseos* repetitionem *apodosi* ab Apostolo subjungi credunt, simulque verba versus 15. priora non negative sed interrogative reddunt. Quantum ad posterius, seu interrogative vertendi institutum, habent sibi præentes Jac. Wellerum in com. ad h. l. qui ideo inquit, *vel ex interrogative per nonne explices, et erit sensus:*

sensus: Nonne ut transgessio, sic & donum; vel dicas
 &c. Hombergium in parerg. S. citatum Stockio ad
 h. l. Auctorem observationis in Nov - antiq. A:o
 1702 am 24:ten Sontag p. 721. seqq., quibus ante
 hos 30 annos inter recentiores vel præcipuo loco
 nominandus celeb. D. Carol. Joach. Sibeth in do-
 cissimo tractatu suo Theologico sistente exegesi
 & vindicias dicti Pauli Rom. V: v. 19. accessit,
 qui & ibidem judicium nostrum de apodosi primæ
 protaseos in v. 15. quærenda egregiis illustrat ob-
 servatis. vid. Sect. l. exeg. Cap. l: §. 4, cum
 qua conferri merentur quoque, quæ habet §§. se-
 quentibus ad 8:vam usque. Quo mens nostra ma-
 nifestior fiat, nexus protaseos cum apodosi sequenti
 succincta parapbraſi exhibere placet: vers 12. Si-
 cut per unum hominem, (& quidem ipsius ~~ad~~
~~mūculū~~ v. 15, 17, 18. h. e. primo peccato) ^{in a-}
^{uæria} peccatum (originale, consistens cum in impu-
 tatione lapsus Adami posteris facta, tum corru-
 ptione naturæ per generationem propagata) in
 mundum (id est omnes homines) intravit & per
 peccatum mors, (i. e. cum peccati poena sit omnis
 generis mors temporalis non minus quam æter-
 na) ^{atque} bac ratione mors omnes homines invasit,
 (dia 18 iōn̄s ~~ad~~^{ad} Beza), in quo omnes
 peccarunt. V. 13 usque enim ad Legem peccatum e-
 rat in mundo: (h. e. ne credas post Legem de-
 mundum peccatum incepisse esse & vim suam in ho-
 minibus exercere, meque adeo errasse, dum affir-
 mavi illud in mundum s. omnes homines intrasse;

nam & ante & post Legem viguit); peccatum ad-
 tem non putatur, non existente Lege, (h. e. ob den-
 sissimas, quibus premuntur homines, tenebras pe-
 ccatum originale, nondum existente lege aliqua scri-
 pta & promulgata solenniter, quæ illud prohi-
 beat, pro tali non reputabatur, licet propterea
 coram DEO & in foro poli haud desineret esse
 veri nominis peccatum, quod vers. seqv. 14. pro-
 bat ex eo, quod mors tanquam peccati stipendum
 & poena, in omnes homines, qui Adami pecca-
 tum actuale non patrarunt, suum exercuerit im-
 perium tyrannicum. Post monitum de Adami ty-
 pica ratione, v. 15. breviter & interrogando repe-
 tit & simul claudit protasis h. m. *at nomine* (in-
 quam) *sicuti se habet lapsus*, cui statim subjungit
apodosis: *ita s. eodem modo se habet gratia?* Nec
 gratis hic oratio, quæ negans prima fronte videri
 posset, convertitur a Viris doctis in interrogantem
 & affirmantem: prostat enim ejus rei solida o-
 mnino ratio, ex ipsis versuum 15., 16. visceribus
 eruta. Post verba scil. illa controversa initio v.
 15. ὅτι τὸ ἀστορίωνα, τὸν τὸ χάρεια, ta-
 lia fane explicationis ergo cum in hoc eodem
 Verso tum in sequenti 16. cujus initium: τὸ ὅτι
 τὸ διὰ τὸν αὐτοῖς, τὸ διέναι, pariter interrogative
 & quidem rectissime, vertunt Hombergius & D.
 Sibeth, subicit Apostolus, quæ manifesto ostendunt,
 illum velle inter se comparare peccatum
 scil. primum cum gratia, ratione efficaciæ, ita
 quidem ut huic præ illo *πεγιόσιας* tribuat, qua
 cum

cum intentione minime cohæret, Paulum nihilo
 minus negare gratiæ eandem esse, quæ peccati,
 rationem. Frustra esses, si comparationem tolli
 putares hoc ipso, quod gratiæ vindicetur præcel-
 lenta magna præ peccato. Quis namque non
 videt collationem qua rem ipsam optime locum
 habere inter ea quoque, quorum alterum altero
 est excellentius? Num cuiquam ex sanioribus in
 mentem unquam venit dubitare, utrum v. g. a-
 gnus pascalis contendatur cum Christo, s. illa sit
 inter hæc duo comparatio propterea, quia Chri-
 stus agnum paschalem infinitis parasangis superat?
 Sic nulla unquam existeret convenientia typorum
 cum antitypis & corruerent ipsa fundamenta typoi-
 logiæ Sacræ. Nec majoris momenti est objectio
 quæ a versionum contra nos consentienti testimoni-
 o, dum omnes fere orationem negantem exhiben-
 tent, petitur. Licet enim lubentes largiamur
 caute hic versandum, nec temere & citra ratio-
 nem a consensu illarum recedendum esse; tamen
 cum vel tironibus Philologicæ constet, Græcos in-
 terrogandi signis destitui, illaque proinde in Nov.
 Test. non minus, quam alibi, mere humanæ esse
 originis, nil profecto impedit, quo minus, ubi
 nulla vis scripturæ infertur, sed aptior potius eli-
 citur sensus, ad suminam, ob graves rationes,
 verba non negantis sed interrogantis & affirman-
 tis sensu induamus. Quibus præpositis, sole clari-
 us elucere arbitror, Paulum Vers. 12-15 inter
 Adami peccatum & donum gratiæ convenientiam

ratione derivationis utriusque in omnes homines statuere hoc sensu, quod, quomodo unius peccatum in omnes homines transierit, eodem modo per unum Christum gratiæ donum in omnes derivetur. At posterius hocce sit per meritum ejus vi benignissimæ voluntatis DEI antecedentis omnibus imputatum, ergo eodem modo h. e. *imputative* in omnes venit unius delictum & cum eo reatus ad condemnationem. Quod si quis particularum harum *ωσπερ καὶ στο* vim respectu modi non semper rigide urgeri posse contendat, idque plura exempla docere existimet, ei jure reponitur, tamdiu recte harum particularum naturali significandi potestati, quæ comparativa, etiam ratione modi est, inhæreri, dones prægnantes inde recedendi causæ ostendantur.

§. VII.

SI quis porro versus seqq. 16, 17, 18 & 19. rete penitaverit, quod idem, puta omnes homines propter alienum i. e. solius Adami unicum peccatum reos peragi æternæ poenæ, imo nisi remissio per Christum intercesserit, actu eadem multari, per consequens hoc ab ipsis actu non commissum peccatum eis imputari, evidentius etiam a nostro inculcetur, deprehendet. Quod in omnibus hisce versibus de peccato Adami primotanquam poenæ hujus caussa, non vero de labe cuiilibet inhærente aut peccatis cujusque actualibus sermo sit, clarissimum est, quia memoratur *in manegnōua* (nam quod in v. 16. ad verba: *καινα ἐξ* *ερῶς*

ēōc supplendum sit: *ad amorem* recte observat L-
rasmus & Beza, quicquid dissentiat Lud. de dieu,
opponitur enim hoc unum peccatum pluribus in
immediate sequentibus) item τὸ ἑὸς, *ad amorem* καὶ
τὸ γένεσις τὸ ἑὸς. Nec de mediata reatus & pœnæ
derivatione, quatenus ex Adami peccato cuilibet
connascitur inhærens naturæ corruptio, ut sic ex
proprio eujusque hominis peccato condemnatio i-
psum maneat, intelligi potest Paulus. Sic namque
non potuisset dicere v. 16. quod judicium ad con-
demnationem omnium hominum *ἐξ ἑὸς ad amorem*,
quod mox multis propriis *ad amorem* contradistinxit, ortum trahat. Jam vero justissimo judici
indignissimum esset aliquem ob alienum pecca-
tum pœna dignum judicare imo actu punire, nisi
id ei justis de cauſis imputaretur. Cetera, quæ
de peccati Adamitici imputatione dici possent,
Theologis discutienda relinquimus, coronidis lo-
co verba B. D. Welleri proferentes, qui in Com.
ad h. I. ait: *Nos prementes orthodoxorum vestigia,*
tria in peccato scil. Adami agnoscimus, 1. culpam
actualem, 2. reatum legalem, 3. pravitatem natura-
lem. Ista tenemur participatione, peccavimus enim
in Adamo omnes; illo, imputacione; stabat enim &
cadebat primus homo, ut caput, in quo conservaren-
tur & perderentur privilegia. Hac propaga-
tione, quia in omnes per conceptionem
naturalem diffunditur.

SOLI DEO GLORIA!

Til Herr AUCTOREN.

Gå noga Menniskorna likna hvarannan til helfva väsendet; så stor är deremot esomoftast skillnaden dem emellan, då man anser tillfälligheterna. Och kan något försätta oss uti uppmärksamhet, så är det ju ock visserligen betrachtan af våra olika öden. Knapt har den ena trådt in i det förgängeliga, innan lyckan self redan skär til mötes, at sluta honom i sina armar. En annan åter, måste redan vid början af sin lefnad, årsara en trång verldes besvärligheter. Den ena får, under talrika år, ständigt sitta i indijets stilla lugn, och lyckas som ingen motgångs-storm more mächtig nog, at skaka des fällhet. Den andra deremot, längt ifrån at kunna smicra sig med hopp, om någon varachig välmåga, tryckes stundom af så hårdta anfölder, at det synes, som af wansliga förmåner ingen enda more honom åmnad.

Min Coulia, Edre utständerne wedervärdigheter ledig mig otvungit till dessa tankar. Huru beträgt war icke Ert tilstånd för några år tilbaka? Just då vid yngre åren, när suillet war som eldigast, och wissa föremålet war tagit, at wandra til Wijshetens Tempel, samt få se Helicons och Pindi Kular, ansatte Er en fuldom af sådan art, och den längvarighet, at alt hopp, at ännu framdeles nänsin kunna få idka och svesselhätta sig med något, det de dödliga här i tiden handtera, gick förlorad, och nog länge war ej mera til.

Nu har igenom Försynens uädiga skickelse, Er lefnads mulna dag börjat blifwa klar. I ha'n sedan fått igen förrna Ert fordna uppsätt, och hunnit redan så långt på Lårdoms och Witterleks banen, at I med allmånt läsförd fullständig Edre Academiska Arbeten, och åren nu färdig til mottagande af den Kranz, som Pallas åt Er binder, och den där innan fort skal pryda Er hjässa.

År det då under at min glädie öfver Ert väl, ej kan fångslas inom mitt inres trånga gränzor, utan söker alla möjligiga sätt at kunna blifwa yttrad.

Himmelen unne Er än framdeles glada dagar til många tider, och före Er, efter en väl slutad jordisk wandel, til de Orter, där ej mera finnes någon oro och modå, utan alt skäl vara Idel sällhet!

SOTT DEO CLOVI!

OMNO OMNO